

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Vacatione, Amissione, Et Extinctione Beneficiorvm ...

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

746. An simoniacum sit Resignatarium facere Resignanti beneficium, vel danti spirituale donationem merè spontaneam, gratuitam, & pruè liberalem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74494](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74494)

acceptata à conferente beneficium est pactum de tali determinata implentione, ergo fieri potest pactum de adimplenda obligatione antidorali per aliquod temporale, adeoque de tali compensatione gratuita. Nam ad summum potest promittere adimplere obligationem antidoralem determinatè per aliquod temporale, non contrahendo ex illa promissione novam obligationem ultra antidoralem, sed manendo in sola obligatione antidorali, ita ut determinare quidem se possit ad dandum illud temporale, citra tamen, quòd propterea maneat obligatus ad dandum illud; cum non intenderit se obligare ultra id, ad quod obligabatur obligatione antidorali, quæ obligatio aliter sufficienter impleri potest. Hinc si dicta promissio aliud nihil est, quàm commemoratio & recognitio obligationis antidoralis, non inducens novam obligationem, sed relinquens promittentem non obligatum ad talem compensationem, quam sponte obtulit, sed potentem mutare in aliud obsequium, fundendi, v. g. pro benefactore preces, non erit simoniaca talis promissio; secus, si ea ampliore obligationem quàm purè antidoralem superaddat. Cardenas *loc. cit. n. 59.* citans Suar. l. 4. de *simon. c. 45. n. 9.* Et quidem addit Cardenas n. 61. in fine, hoc procedere magis in speculatione, quàm in practica, in qua verba promissoria practice solent relinquere homines in nova obligatione ultra antidoralem. Nec dicas tertio: non dari simoniam, nisi ubi datur temporale tanquam pretium rei spiritualis, vel contrà; illud autem temporale, quod datur etiam cum pacto expresso ob gratitudinem, non datur tanquam pretium. Nam etsi simonia definiatur sub terminis emptionis, & venditionis, & pretii, nomine tamen venditionis, & emptionis in hac materia intelligitur quilibet contractus onerosus, seu non gratuitus, aut commutatio spiritualis pro temporali, aut contrà juxta expressa verba D. Thomæ paulò supra data, Cardenas n. 62. & 63.

4. Atque ex his vides, quid dicendum ad hunc casum ordinarium, dum aspirans ad beneficium, seu resignatarius non volens determinare certam pecuniam, aliudve temporale, dicit solummodò resignaturo: *confide in me, sum vir honestus, ero tibi gratus*; nimirum non continere ea simoniam, si succerè exponendo solum per ea suam obligationem antidoralem, proferantur; secus, si taliter proferantur, ut attentis circumstantiis significetur intentio dandi temporale pro spirituali. Quamvis enim prolatio istorum verborum nudè sumpta non significet aliquod munus temporale tribuendum, ex circumstantiis tamen & communi usu & modo loquendi inter ejusmodi Clericos usitato, verè significat, tribuendam esse compensationem temporalem; qui autem promittit, se daturum ex gratitudine compensationem temporalem, juxta dicta novam inducit obligationem antidoralem. Cardenas *loc. cit. n. 65. & 66.* qui etiam n. 67. subjungit, fore hanc simoniam non mentalem, sed & conventionem subiacentem pœnis Canonis; eò quod, cum ea verba inter eos ita sint accepta, ut significat promissionem compensationis temporalis, non sit simonia tantum ex intentione, sed etiam ex significatione verborum, & signis externis.

Questio. 746. An simoniacum sit, Resignatarius (& in genere recipientem aliquid spirituale, vel spirituali annexum) facere resignanti beneficium, vel danti spiritualem donationem merè spontaneam, gratuitam, purè liberalem, in hoc distinctam à compensatione gratuita, quod non sicut illa detur pro spirituali, quamvis fiat precedente datione rei spiritualis?

1. Respondeo primò: Quasi supponendo, posse hoc ipsum quoque prohiberi ab Ecclesia. Castrop. de *simon. d. 3. p. 5. n. 1.* (quamvis is non satis in hoc videatur distinguere donationem merè spontaneam à gratuita compensatione, vel à medio consequendi spirituale tanquam finem, dum ait, posse Ecclesiam donationem temporalem non solum onerosam, sed etiam gratuitam, si fiat pro spirituali consequendo, prohibere ob reverentiam rerum sacrarum, & ne videantur commutari, & donis temporalibus obtineri) Cardenas in *Crisi super 46. quest. damnatus ab Innoc. XI. dissert. 27. num. 70.* in terminis expressis in questione citans Suar. l. 4. d. *simon. c. 49. n. 5.* Gibal. de *simon. q. 18. consecr. 2. n. 2.* Ecclesia siquidem non solum prohibere potest actiones ex se pravas, sed etiam eas, quas judicat asserre suspicionem aut speciem mali, juxta illud Apostoli 1. ad *Thessalon. 5. ab omni specie mali abstinete*; Jam verò Ecclesia rectè judicare potest, donationes gratuitas factas à recipientibus spiritualia habere suspicionem & speciem mali, & quidem simoniae, ergo. Cardenas *loc. cit. n. 71. & 72.* Neque obstat, quòd præsumptio hæc seu species mali, nimirum pacti initi, in qua fundatur hæc lex prohibens, hic & nunc possit esse, & sit quandoque falsa. Nam quando præsumptio, sive vera sive falsa, ipsa censetur indecens respectu rerum, spiritualium, seu secum asserre indecentiam, aut nocumentum, aut aliud grave inconveniens, uti contingit in præsentibus, & lex fertur propter illam indecentiam, & nocumentum vitandum, quod affert actio aliqua, non cessat adhuc finis, etsi præsumptio sit hic & nunc falsa, & consequenter lex pergit obligare. Cardenas *loc. cit. num. 75. & 76.*

2. Respondeo secundò: Dum Ecclesia tales actiones prohibere potest intuitu religionis, ut satis ostendit ratio allata à Castrop. & Cardenas, si eas intuitu religionis prohibuit, erunt simoniacæ. Cardenas *loc. cit. n. 74.* citans Suar. *ubi ante.* Dum enim Ecclesia prohibet actionem intuitu religionis, violatio illius prohibitionis est irreligiosa & sacrilega, adeoque spontanea illa donatio facta contra prohibitionem talem foret imprimis sacrilega: dein, cum prohibitio talis donationis non fieret utcumque intuitu religionis, sed quia illa donatio, licet spontanea, haberet speciem mali, & commutationis temporalis pro spirituali, adeoque jam esset irreligiosa & sacrilega, non utcumque, sed in eodem ordine, in quo est commutatio temporalis pro spirituali. Cardenas *loc. cit. n. 74.*

3. Neque opponas: Non videri adhuc tali gratuita donationi convenire definitionem simoniae, utpote quæ definitur, studiosa voluntas emendi, vel vendendi aliquid spirituale, vel spirituali annexum, ita ut juxta D. Thom. & DD. passim litte verbis comprehendatur omnis contractus non gratuitus, qualis non est dicta donatio. Nam re-

ponder Cardenas *loc. cit.* n. 78. cum Suar. *loc. cit.* definitiones rerum moralium intelligendas esse in eo sensu, qui colligitur ex dispositionibus Ecclesiarum; adeoque si Ecclesia intuitu Religionis prohibeat non solum contractus onerosos, sed etiam eas actiones, quæ habent speciem & suspensionem talium contractuum, quia talem suspensionem censet indecentem respectu rerum spiritualium, dicendum esse, quod definitio illa simoniæ intelligi quoque debeat de contractu existimato, prohibito ut tali.

4. Neque præterea opponas cum Gonetio in *differtat. de probabilitate*, n. 147. (ubi assumpto hoc principio ex Durando, quem refert Suar. *to. I. de relig. tr. 3. l. 4. c. 7.* negat contra communem, dari simoniam ullam juris purè humani, illamque esse penitus chimericam) cum Ecclesia nequeat mutare rerum naturas, prohibitione sua efficere non posse, ut hæc gratuita donatio, quæ ex natura sua, nec etiã jure divino (intellige, positivo) est simoniaca, evadat per illam prohibitionem simoniaca. Nam per hoc, quod detur simoniæ juris humani, sive quod actio, quæ ex se non erat simoniaca, reddatur vi talis prohibitionis simoniaca, non mutari rerum naturas, patet ex obvis exemplis. Sic minime mutar rerum naturas, dum prohibendo vesci carnibus die veneris, reddit illud malum, quod ex se malum non erat. Sic dum Ecclesia, ad quam pertinet determinare cultum, quo veneranda est Eucharistia, prohibendo, ne ea sumatur à non jejuno, facit vi hujus sui præcepti, ut sit sacrilegium, quod ante hoc præceptum ne quidem malum erat, non mutat naturam sumptionis Eucharistiæ; quin potius ipsa natura rei postulat, quod, dum Ecclesia id præcipit ob reverentiam Eucharistiæ, qui violat hoc præceptum, delinquat contra reverentiam debitam Eucharistiæ. Pari modo, dum præcipiendo ex motivo religionis, neminem privatâ auctoritate commutare suum beneficium cum alterius beneficio, quod prius erat licitum, facit, ut id evadat illicitum irreligiositate simoniæ. Idem est, dum Trid. *sess. 24. c. 18.* statuit, ne quisquam detur etiam gratis & liberaliter examinatio occasione examinis ad Parochiam, alioqui vitium simoniæ incurrat; minime Ecclesia mutavit naturam simoniæ, aut etiam actionum istarum, ideo præcisè malarum & simoniacarum, quia ab ea tali motivo prohibita. Cardenas *loc. cit.* n. 10. & 11. remittens ad Suar. *cit. c. 7.*

5. Respondeo tertio: Num verò de facto ab Ecclesia donationes purè gratuita facta occasione accepti alicujus spiritualis prohibita sint tanquam simoniaca, de hoc inquam non convenit inter AA. nam primò negativam tenent. Castrop. *loc. cit.* n. 6. hæc expressis: non invenio ullibi gratuitam aliquam donationem prohibitam ab Ecclesia intuitu religionis, & tanquam simoniacam tam ex parte recipientis quam conferentis; imò neque aliquam donationem onerosam, quæ venditio aut emptio non sit, extra materiam loquor beneficiorum (per quæ verba parenthesis, inclusa censere videtur à contrario, in materia beneficiorum donationem onerosam, abique eo, quod venditio aut emptio sit, non verò aliam donationem merè gratuitam esse ab Ecclesia tanquam simoniacam prohibitam) in & foro conscientia: nam in foro externo, quoties donatio fiat cum onere dandi spirituale, nisi jam sit ab Ecclesia approbata, semper præsumitur dari pro ipso spirituali in commutationem, ac

primò ut simoniaca puniatur; in foro tamen conscientia simoniaca non erit, sed vel injusta, vel aliud vitium. &c. Idem cum Castrop. docet Gibal, *loc. supra cit.* apud Cardenam, *cit. differt. 27. n. 80.* Econtra affirmativam tenet Cardenas *ibid.* n. 81. & in eandem inclinare ait Suar. *l. 4. de simon. c. 49.* nempe, in materia Ordinum de facto prohibitam tanquam simoniacam donationem purè liberalem. Et primò quidem, dum Trid. *sess. 21. c. 1.* ait: nihil pro collatione quorumcumque Ordinum, nec pro literis dimissionis, etiam sponte oblatum, Episcopi & alii Ordinum collatores, aut eorum ministri quovis prætextu accipiant &c. prohiberi autem his verbis tam donationem illam merè gratuitam, quam receptionem illius, ex eo probat Cardenas *nu. 82.* quod in proœmio dicitur: quoniam ab Ecclesiastico Ordine avaritia suspicio abesse debet &c. & suspicio avaritiæ sit suspicio contractus onerosi, in quo datur temporale pro spirituali, quodque non solum indecens sit & irreverens contractus onerosus, quo datur temporale pro ordine suscipiendo, sed etiam censetur à Concilio irreverentem & indecentem sacris Ordinibus suspensionem talis contractus; motivum autem prohibendi actionem propter suspensionem contractus talis onerosi sit ejusdem rationis, ac motivum prohibendi actionem propter verum contractum onerosum. Verum subjungit Cardenas, scire se magni nominis AA. (inter quos est Castrop. & quem is citat, Lessius. *l. 2. de just. c. 35. n. 61.*) in hac prohibitionem nullam agnoscere simoniam, sed vel injuriam vel inobedientiam, vel avaritiam. Quin & Castrop. *loc. cit.* citans Lessi, *ubi antè. nu. 72.* Salzedo. *in præf. crimin. c. 27. n. 123.* Man. *ro. 2. sum. c. 56.* addit, hoc decretum intelligendum non nisi de dantibus sponte ante Ordinem susceptionem, & de iis, qui post Ordinationem ex obligatione præcedente tribuunt; non de iis, qui post Ordinationem sponte dant aliquid. Secundò, dum Trid. *sess. 24. c. 18.* quod ad Examinatores pro Parochiali sic statuit: *caveant, ne quisquam propterea occasione hujus examinis* (per quæ verba satis constare videtur, quod loquatur Concilium de donatione purè gratuita & liberali; cum non dicat pro examine) accipiant, alioqui simoniæ vitium tam ipsi, quam dantes incurrant. Verum, neque per hoc decretum liberalem donationem prohibitam esse, sed solummodò donum, quod tanquam pretium daretur, tenet, & pluribus stabilis Castrop. *loc. cit.* n. 3. De cetero neque ipse Cardenas in hac materia omnino rigidus, ullam de eo mentionem facit, num dare purè liberaliter aliquid occasione accepti vel resignati beneficii sit simoniacum, aut vitium ab Ecclesia.

6. Porro in dubio, num temporale datum sit merè gratuito, au verò per modum pretii, vel etiam ex obligatione aliqua ultra antidoralem, consideranda sequentia ex Pirh, *ad tit. de simon. n. 131.* Primò qualitas personæ dantis, & recipientis, an dives, an pauper; cum donum respectu divitis parvum possit esse magnum respectu pauperis. An amicus, consanguineus; cum facile inter conjunctos præsumatur liberalis donatio: sic etiam nobilitas personæ per se est indicium gratuitæ donationis: sic attendenda etiam integritas morumque honestas in dante, ac recipiente, ob quam præsumitur quoque donum temporale ex mera liberalitate profectum. Pirh. *loc. cit.* citans Suar. *l. 4. de simon. c. 36. n. 12.* Secundò consideranda quantitas dati, si enim ea sit nimis magna, non censetur libera-

beraliter data; quia nemo præsumitur suum prodigere: Si autem nimis parva, seu modici pretii, pro nihilo reputatur, quia verisimile non est, dari pro re tam præstante, ut est res spiritualis: Si est mediocris, consideranda hæc quantitas in ordine ad personam dantis & accipientis, & si data est pecunia numerata, etiam modica quantitas sufficit ad præsumendam simoniam, si non adit causa honestans: Si autem res data sit pertinens ad cibum & potum, & in modica quantitate, pro nihilo reputatur, Pirh. loc. cit. juxta c. *exi* questiones. de *simon.* Tertiò circumstantia temporis seu occasio donationis; urgente enim necessitate, quia hæc & nunc quis indiget re illa temporali, dans censetur potius dare liberaliter ad subveniendum necessitati, Pirh. loc. cit. ex Abb. in *cit. exi* questiones. n. 3. Sic considerandum, an munus temporale detur ante receptam rem spiritualem; tunc enim non ita facile præsumitur datum ex liberalitate, sed potius ad permovendum animum datur spirituale: An in ipsa receptione spiritualis, vel in continentia post eam; quia & tunc habet magis speciem recompensationis, quam gratuita donationis: Secus, si post receptionem ex intervallo detur: tunc enim facilis præsumitur ex mera liberalitate & gratitudinem dari: Concludit verò Pirh. citans pro hoc Suar. ubi ante, nu. 14. præsumptionem desumptam ex circumstantia temporis per se sufficientem non esse ad inducendam simoniam, nisi Ecclesia prohibito interveniat; cum in quolibet tempore possit habere locum pura intentio & gratuita donatio.

Questio 747. An, & qualiter simoniacum sit resignare, vel conferre beneficium exigendo à Resignatario, vel Collatario juramentum fidelitatis?

1. Respondeo primò: Exigere, uti & præstare hominum seu homagium (quod in eo differt à juramento fidelitatis, quòd homagium præstatur Imperatori vel Regi, ita ut fiat per hoc subditus illius, & non recognoscat alium Superiorem, & obligetur ad certa servitia. Fidelitatis verò juramentum sit, quando quis specialiter promittit ac jurat, se alteri fore fidelem, quòd juramentum potest pluribus præstari. Pirh. ad *tit. de simon.* n. 83. ex Abb. ad c. *ex diligenti.* eod. *tit.* n. 1.) pro beneficio obtinendo est simoniacum juxta textum expressum *cit. c. ex diligenti.* Pirh. loc. cit. homagium enim propriè acceptum continet temporale commodum ejus, cui præstatur; nam, ut dictum, præstans illud efficitur illius subditus & vasallus, & obligatur illi ad certa servitia, quæ pro spiritualibus obtinendis præstari non debent juxta quod dicitur *c. fin. de reb. jud. indignum est, & à Romana Ecclesia consuetudine alienum, ut pro spiritualibus facere quis homagium compellatur* &c. Eitque talis subiectio munus ab obsequio, quod simoniam inducit. Pirh. loc. cit.

2. Respondeo secundò: Juramentum quoque fidelitatis resignanti, vel collatori inferiori Episcopo præstare pro beneficio consequendo, simoniacum est, argumento *cit. c. ex diligenti,* juramentum enim fidelitatis præstandum est Episcopo, vel alteri habenti quasi Episcopalem jurisdictionem, non autem Prælati inferioribus, v. g. Archidiacono (de quo est expressè citatus textus) etiam si ad eos

spectet collatio certi beneficii ex speciali concessione, vel præscriptione. Pirh. loc. cit.

3. Respondeo tertio: Non tamen erit simoniacum, recipientem beneficium præstare juramentum fidelitatis, etiam Prælato inferiori, vel Capitulo, dum hoc, vel ille beneficium confert; cum id præstetur non tam pro consequendo, vel etiam obtento beneficio, sed occasione beneficii juxta statuta disponentia, ut, qui consequitur beneficium tale, promittat fidelitatem, non obstante *cit. tex. c. ex diligenti*; utpote in quo Archidiaconus illo exegit omnimodam subjectionem à Clerico obtinente à se beneficium, ac ideo rota obligatio, etiam fidelitatis, fuit cassata, ut nullum Archidiaconus inde reportaret commodum, Pirh. loc. cit. ex Abb. in *cit. c. n. 4.*

Questio 748. An simoniacum sit, ab eo qui de novo receptus est in Canonicum, pro vel in admissione in possessionem Canonici vel præbende, seu beneficii, vel ad perceptionem distributionum ante, vel post exigere, vel solvi aliquid temporale, etiam modicum, v. g. pecunie aliquid, vel partem fructuum primi anni, prandium vel convivium, & similia pro Canonicis vel Beneficiatis illius Ecclesia?

1. Respondeo: Esse id simoniacum, non obstante statuto, vel consuetudine, etiam immemorabili, argumento *c. Jacobus. de simon.* Trid. *sess. 24. c. 14.* ubi dicuntur istiusmodi ingressus simoniacæ labis suspensionem non habere, & Paris. v. in Bullæ declaratoria hujus decreti, edita Calend. Jun. 1570. Pirh. ad *tit. de simon.* n. 91. Less. de *Just. l. 2. c. 35. nu. 111.* (ubi quòd nisi ex antiqua consuetudine hæc solita sint converti in pios usus, censetur simonia, & incurritur pena simoniacorum juxta Trid. & Bullam Pii V.) Garc. de *benef. p. 8. c. 1. n. 83.* citans Abb. Anan. Felin. in *cit. c. Jacobus.* Rebuff. in *concord. tit. reservat. s. fin. Gurtier. qq. Canonic. l. 1. c. 29. à n. 26.* Tusch. *Concl. 252. lit. s. à n. 12.* Rodrig. in *sum. to. 2. c. 58. n. 120.* Sylv. Vegam. &c. Item recitans declarat. S. Congregat. in una Leodiens. & *Extrav. 1. de simon. inter commun.* Et post hæc declarationes, & scriptores, eadem Trid. decreta & dispositionem Pii V. severissimè innovat Papa Innoc. XI. in Bulla sua, quæ incipit: *Ecclesie Catholicae,* quam vide. uti & dicta supra, ubi, qualiter non vacet beneficium per ademptionem alterius incomparabilis, nisi post adeptam fructuosam illius possessionem, Quin & simoniam committere eum, qui pro repellenda contradictione pacisceretur cum ceteris Canonicis, & beneficiatis de servando eos indemnes ab omni damno, & interesse ob receptionem de se factam, ait *Lot. l. 3. q. 29. nu. 131.* sic decisum iniquiens à Rota apud Seraph. *decs. 767. n. 4.* Et hoc ipsum procedere, ait *Lot. ibid. nu. 132.* respectu etiam omnium annexorum, pro quo citat Lamb. de *jurep. l. 1. p. 1. q. 9. 2. n. 2.* id pluribus exemplificautem.

2. Unde jam, licet Trid. loc. cit. approbet hujusmodi statutum, vel consuetudinem, dum id, quod dari consuevit, convertitur in usus pios, puta, in usus fabricæ Ecclesiæ, sacristiæ, vel pauperum: Quamvis etiam aliàs communis esset opinio, valere hujusmodi consuetudinem in usum pium, quando non præcessit exactio, non tamen